

Yves

R. ligt in een streek waarvan een stadsmens als ik vergeet dat die in België ook bestaat: glooiende velden zover het oog reikt. De tarwe rijpt op het land. Klaprozen zorgen voor vrolijk dansende toetsen. Na dagen van regen laait de zomer weer over het land. Alles groeit en bloeit. Politici verkopen zichzelf op aanplakborden langs de weg. De zoveelste verkiezingen staan voor de deur.

Ik sukkel de taalgrens over, vraag de weg, verneem dat ik in 'Le pays flamand' moet zijn. Maar die grote boerderij van hem, zal Yves me zeggen, is eigenlijk typisch voor 'Le pays wallon'.

Ik blijf de weg maar vragen, voel nieuwsgierige blikken op me. Straks zal het in het dorp gonzen van het gerucht: een vrouw was op zoek naar de hoeve van de Gerretsen. En wat zou ze daar te zoeken kunnen hebben?

Als ik mijn auto parkeer, kruist een tractor me: Yves. Hij heeft me gezien en verwelkomt me met een gulle lach. Een ander gezicht dan dat van Ann: ronder, voller, meer hun moeder. De tractor, zo zal ik horen, is zijn geliefde habitat. Ook als Ann het over haar broer heeft, valt steevast dat woord, alsof Yves zonder tractor niet denkbaar is. De boerenstiel heeft niets meer met fysieke kracht te maken, zal hij me vertellen. Eigenlijk zou hij de hele dag aan zijn bureau moeten zitten om te kopen en te verkopen, maar hij heeft die tractor nodig. Of beter: die tractoren.

Yves en zijn vrouw hebben 'de schone plaats' als woonkamer ingericht. Vroeger werd die alleen voor feesten gebruikt. 'Dat is toch zot,' zegt hij. De oude woonruimte is nu als bureau ingericht. Ze hebben een stuk bij gebouwd met grote ramen. Licht stroomt naar binnen. Een werkmans is bezig een terras aan te leggen. Dat moet klaar zijn vóór Yves' verjaardagsfeest. En nee, hij weet nog niet of Ann komt. Ze komt zelden naar familiefeesten en als ze komt, blijft ze maar even.

Terwijl zijn dochters de maaltijd beëindigen mag ik Anns kamer zien. Hier, denk ik, maar met de babbelende Yves naast me voel ik niets. Zijn jongste dochter slaapt er nu. De kamer is met speelgoed en knuffeldieren volgestouwd. Roze gordijnen en een roze dekbedovertrek. Kleiner dan ik me had voorgesteld. En rommeliger. Grenzend aan de ouderlijke slaapkamer. Een raam met zicht op de imposante poort. Of ik de badkamer mag zien? Dat mag. Ik mag alles zien en vragen. Ik had reserve verwacht. Achterdocht. Wrevel. Maar net als bij zijn moeder word ik hartelijk onthaald.

Mijn allereerste indruk was dat we snel zouden zijn uitgepraat, maar dat blijkt al gauw een grove vergissing te zijn. Tijdens het gesprek kijken we elkaar dikwijls langdurig in de ogen. Hij heeft drie verschillende gezichten: het gezicht van boer Yves, een gul lachend gezicht en een intens droevig. Aan het eind zal ik hem zeggen: 'Ik denk dat Ann onderschat hoe gevoelig je bent.' - 'Ja, dat weet ik. Ik ben supergevoelig. Rap gekwetst ook. Maar ik laat dat niet merken. Ik hou de schijn hoog dat ik nogal een stoere ben, terwijl dat helemaal niet zo is.'

'Ik heb mijn vader gekend als een hele hele brave mens. Heel stil, braaf, echt braaf. Heel sociaal ook. Hij was wel tien keer voorzitter van verschillende verenigingen en dus veel weg. Iedereen zei 'meneer' tegen hem. Hij was vooral geëngageerd in de Boerenbond. Daar heeft hij carrière gemaakt, nou ja, carrière. Dat is op vrijwillige basis. Ge verdient daar niets mee. Hij zat op het einde in de Bondsraad, dat is eigenlijk het parlement van de Boerenbond. Ik doe dat nu ook, maar op provinciaal niveau. Vroeger had de Bond veel politieke macht.

Ik heb altijd geweten dat ik boer wilde worden. Hoe oud zou ik geweest zijn? Vijf jaar? Ik praatte daar met mijn vader niet over, maar hij zag dat wel. Ann en Marc hingen meer aan elkaar, maar ik was altijd bij hem. Ik heb altijd meegeholpen en ben daar altijd door gepassioneerd geweest. De dieren interesseerden me niet, de tractor wel. Op een bepaald moment heb ik overgenomen en toen hielp mijn vader mij. Van de drie kinderen heb ik de langste relatie met hem gehad.

Ik heb hier veel veranderd. Ik ben beginnen bouwen, ik heb de boerderij vergroot. Toen ik dertig jaar was, had ik meer dan honderd miljoen schulden. Een boerderij moet ge niet onderschatten. Ik ben nog altijd bezig met gronden te kopen die nu eigendom zijn van mijn broer en mijn moeder en mijn zus, en die ik van hen pacht. Maar ik pacht liever dan dat ik koop. Ah ja. Pachten is veel goedkoper, maar soms vragen zij om te verkopen omdat ze geld nodig hebben. Voor mij is dat een tegenslag. Mijn bieten weten niet of het eigendom is, of huurgrond. De pacht is maar een percent van het kapitaal. Dat is belachelijk laag, maar dat is altijd zo geweest.

Die gronden zijn een groot probleem geweest tussen mijn ouders. Mijn vader was te braaf om de gronden vrij te maken. Dat was bijna tegen het sullige af. Hij laat de grond door zijn burens bewerken, krijgt twee keer niets als pacht en hij gaat zelf in de varkens zitten!

Mijn vader vertelde nooit iets over zichzelf. Dat was precies een geheim. Ik ben naar het internaat gestuurd toen ik twaalf jaar was en dat was verschrikkelijk voor mij. Ik was een moederskind, nogal bedeesd, overbeschermd ook. Dan zei hij: 'Ik was maar negen jaar toen ik vertrokken ben.' Waarmee hij wilde zeggen: maak u sterk, gij zijt er toch al twaalf. Daarmee was de kous af. Maar ik heb daar veel afgezien. Dat was echt niets voor mij. Totaal niet. Ook met mijn moeder kon ik er niet over praten. Het was blijkbaar erg belangrijk dat ge tussen de paters zat en streng opgevoed werd. Of ge daar nu tegen kon of niet, daar werd geen rekening mee gehouden. Ik heb drie jaar aan een stuk alle zondagen geweend. Ik was daar niet thuis, ik kon daar niets gaan doen, dat interesseerde mij daar niet. Ik wou landbouw doen. Ze zeiden: 'Ge kunt dat later nog doen.' Wij waren allemaal voorbestemd voor de universiteit. Ze zeiden: 'Zet u erover. Dat zal wel beter gaan. Elke dag zal het beter gaan.' Maar het werd niet beter! Nu vraag ik me af waarom ik niet heb gerebelleerd. Ik ben iemand die dat durft, maar toen durfde ik het niet. Ik weet zeker dat als ik mijn kinderen naar zo'n school zou sturen, ze de volgende dag de bus namen en naar huis terugkeerden.

Het was ook een kwestie van prestige. Daar zaten zonen van ministers en zo. Mij interesseert dat niet. Ik had daar ook geen vrienden, terwijl ik iemand ben die gemakkelijk vrienden maakt. Het was er vooral wereldvreemd. En iedere dag naar de mis, natuurlijk.

Mijn vader is dan zwaar ziek geworden. Voor mij was dat een geluk bij een ongeluk. Hij had een ontsteking van zijn hartklep en heeft weken in de kliniek gelegen. Er werd gezegd dat hij nooit meer zou kunnen werken. Toen hebben ze me daar weggehaald en me rap naar een landbouwschool gestuurd. Door de ziekte van mijn vader ben ik open gebloed. Ik was waar ik moest zijn. Die twee scholen waren onvergelijkbaar.

Mijn moeder had hier heel veel te zeggen. Mijn vader was met alles akkoord. Ieder had zijn plaats. Mijn moeder was de baas en mijn vader volgde. Hij had daar geen moeite mee. Met mij zou dat niet lukken. Ik ben zelf ook niet bazig, hoor. Iedereen hier heeft zijn vrijheden, dat moogt ge direct aan mijn vrouw vragen. Toen ik het bedrijf overnam, kwamen mijn vader en ik professioneel niet overeen. Ik had meer het karakter van mijn moeder, van: vooruit. Mijn vader bleef liever klein. Daar zat geen vuur in. Die zou blijven zitten zijn. Dankzij mijn moeder bereikte hij iets.

Mijn moeder bleef altijd tot 's avonds laat werken, in de keuken, of in haar rozentuin. Of ze was aan het verven. Of ze maakte kleren. Dat kon die allemaal.

Toen ik de boerderij overnam, heb ik direct een hangar in de rozentuin gezet. Daar was ze niet blij mee! Maar ik moest dat niet hebben! Mij interesseerde dat niet om te gaan krabben in een tuin. Ik heb de boerderij bijna maal tien gedaan.

Mijn vader kon niet volgen. Beginnen bouwen, leningen aangaan! Die was daar niet mee akkoord. Maar hij zei wel: 'Het is van u, trekt uwe plan. Ik geef u goede raad, neemt ge hem niet, dan moet ge maar op de blaren zitten als ge uw gat verbrandt.' Die zou niets gedaan hebben van wat ik deed. Die was tegen alles tegen. Maar na zijn dood zei mijn moeder dat hij eigenlijk wel heel fier was, omdat hij zag dat het goed liep. Mijn vruchten waren proper, die brachten veel op. Hij was fier, maar hij heeft het nooit gezegd. Ik ben begonnen met aardappelen. Aardappelen zijn risicovol, dat weet iedereen. Dat vraagt veel werk en veel investeringen, en wat ge eraan gaat verdienen, dat weet ge pas een jaar later. Ik heb daar veel financiële katers aan overgehouden, maar ik ben daar ook goed mee geweest. Als de aardappelen niet gaan, dan gaan ze niets. Maar uw geld zit er wel in! Ik heb vier miljoen kilo en verkoop veel aan fritesfabrieken. Die nemen per dertig ton af. In het begin heb ik de varkens overgenomen omdat er niet genoeg grond was, maar ik ben er zo gauw mogelijk mee gestopt. Gelukkig heeft mijn moeder mijn vader onder druk gezet om gronden voor mij vrij te maken. Ze zei: 'Is een buur belangrijker dan uw zoon?' Vroeger was de pachtwet zo datje alleen voor jezelf of je zoon de pacht kon opzeggen. Maar nu mag een tante of een nonkel dat ook doen. Dat mag nu tot de vierde graad.

Voor mijn vader was de goede huisvrede het allerbelangrijkste. Hij ging confrontaties uit de weg. Ik en mijn moeder, dat kon al eens botsen. Van mijn vader moest ik mij altijd gaan excuseren, terwijl ik dikwijls vond dat ik gelijk had. Maar ze was te koppig om dat

toe te geven. Ik moest van hem gaan zeggen: het spijt me. 'Dan is uw moeder haar kuur over,' zei hij. 'Want anders is dat hier geen leven.' Ik heb het daar heel moeilijk mee gehad.

Later pikte ik dat niet meer. Ik ben eigenlijk tien jaar weg geweest, van mijn twaalfde tot mijn tweeëntwintigste. Na mijn legerdienst ben ik opnieuw hier komen wonen, maar ik was een heel andere mens. Veel zelfstandiger. Ik ben compleet het omgekeerde geworden. Geworden niet. Ik was het, maar ik durfde het niet te zijn. Mijn moeder wil nog altijd haar gelijk halen, zelfs als het volstrekt onredelijk is.

Van Anns anorexia herinner ik me vooral de ruzies, heel veel ruzies. Mijn moeder dacht: ik ga hier eens zeggen hoe het in elkaar zit. Ge moet eten, punt. Via ruzie dacht ze het te halen. Dat was het duidelijk niet, hè. Altijd hetzelfde: 'Ge moet eten, de tafel staat vol eten, we werken hard, en ge eet niet.' Dan ging Ann naar haar kamer, mijn moeder daar achter, dat kon duren tot een kot in de nacht. En altijd hetzelfde. Net een cassette die afspeelde.

Ik heb ooit tegen mijn moeder gezegd dat ik het kotsbeu was. Ik zei: 'Dat is een ziekte, zijt ge daar zelf nog niet achter?' Ik heb haar letterlijk gezegd: 'Iemand die kanker heeft, die gaat ge ook niet overlezen, daar kunt ge het ook niet uitroepen.' Ze zei: 'Dat is niet hetzelfde. Ze moet gewoon haar mond opendoen, er eten in steken en knabbelen.'

Met Ann heb ik er nooit over gesproken. Wij werden ook stilletjes vreemden. We zaten elk op ons eigen internaat, weg van elkaar. En in het weekend zat ik op mijn boerderij. Ik heb het Ann nooit kwalijk genomen, maar ik vond die ruzies verschrikkelijk. Ik vind de sfeer in huis erg belangrijk. Als ik ruziemaak, wil ik dat het wordt uitgepraat voor ik ga slapen. In dat opzicht ben ik zoals mijn vader. Ik zal ook rap toegeven voor de lieve vrede. Ook met burens en zo. Er wordt dikwijls over spuutschade en zo gezeurd. Sommige boeren moeten dan direct een vergoeding hebben. Ik denk: vorig jaar waart gij het, nu ben ik het. Maar ik betaal die honderd euro, liever dan ruzie te maken.

Op den duur was ik die ruzies ook gewoon. Ik kwam nog altijd graag naar huis voor de boerderij. De behandelingen die we samen met haar hebben gedaan vond ik vreselijk. Ik ben ook de eerste die afgehaakt heeft. Ik wilde niet meer gaan. Ik kon daar niet tegen. Er was altijd iemand de schuldige. Wij gingen altijd met de auto naar huis en er was altijd iemand die toen met de vinger gewezen was. En die was dan dik op zijne teen getrapt. En dan waren er weer spanningen over hetgeen er daar gezegd was.

Ik heb absoluut niets aan die gesprekken gehad. Ik ben meegegaan uit respect omdat ik heel goed beseftte dat er iets serieus mis was en ik ben meegegaan om te helpen, maar dat was niets voor mij. Ik heb daar niets aan gehad. Integendeel. Sommige dingen klopten wel. Dan zeiden ze dat wij thuis weinig over gevoelens praatten. Dat wist ik ook wel, daar had ik hen niet voor nodig, 't Was altijd iets. Dan was mijn moeder te bemoederend, dan waren het de kinderen die geen goeie band hadden. En dan is het woord incest gevallen als een mogelijke oorzaak. Ik vond dat verschrikkelijk. Ik dacht: waar hebt gij het over? Mijn vader was erbij. Die was ook verontwaardigd. 'Zie eens wat

die durft te zeggen!' Ik vond dat ook. Ik was op mijn teen getrapt. Jaren later heeft Ann het dan verteld. Maar toen was hij al dood. We konden het hem niet meer vragen.

Ik heb me toen afgevraagd: heb ik die genen ook? Is er iets in mij dat eraan denkt dat ooit te doen? Ik vind het walgelijk, ik heb daar geen woorden voor, maar stel dat er een gen in mijn lijf zit... Ik heb er met mijn vrouw over gesproken. Ik wilde mijn kinderen niet meer wassen in bad. Mijn vrouw zei: 'Dat is niet, dat kan niet.'

Ik heb er nog altijd moeite mee om het te geloven. Als ze mij gevraagd hadden een lijst te maken van mogelijke oorzaken, zou dat er niet op gestaan hebben. Zelfs niet op de honderdste plaats. Ann is daar kwaad voor, maar ge moet u dat voorstellen! Ann zegt: 'Als ge mij ziet, hoe kunt ge dan twijfelen?' Mijn reactie was er een van ongeloof. Ik heb ook mijn herinneringen aan mijn vader. Ik had geen slecht woord over hem. Tot twee maanden voor zijn dood heb ik met hem samengewerkt. Hij was hier iedere dag op de boerderij. Ik kon altijd op hem rekenen. En plotseling moet ge van nen heilige ne smeerlap maken. Want iemand die dat doet is ne smeerlap voor mij. Iemand die dat doet, daar heb ik geen respect voor.

Er waren altijd spanningen tussen Ann en mijn vader, dat is het enige wat klopt in dat verhaal. Ann zei heel weinig tegen papa. En dikwijls wilde ze hem geen nachtzoen geven. Soms krijg ik van mijn kinderen ook geen nachtzoen. Als ze boos zijn omdat ze hun goesting niet hebben gekregen.

Ik geloof Ann. Zoiets kunt ge niet uitvinden. Daar zoudt ge al heel slecht voor moeten zijn om zoiets uit te vinden. Ik geloof haar, maar het komt helemaal niet overeen met de herinneringen die ik aan mijn vader heb. Ik kan het hem niet meer vragen. Want ik zou het zeker absoluut moeten weten hebben.

Ik zie Ann niet zo vaak. Ze gaat altijd ver weg wonen en ik heb veel werk. Ze spreekt graag af op zondag, maar ik wil dan ook eens bij mijn kinderen zijn. Ik voel me dan verscheurd. En als ik te laat kom of een afspraak wil verzetten... Ik moet altijd goed wikken en wegen als ik iets zeg. Ik moet altijd heel voorzichtig zijn. Ze is overgevoelig. Als ik wat opener ben, neemt ze me dikwijls dingen kwalijk. Ik heb ooit eens gezegd dat ik zoveel moeite had om het te geloven van die incest. Dat neemt ze me enorm kwalijk. Ik zeg niet: 'Ge liegt.' Ik geloof haar wel. Als ge ziet hoe ziek ze is... maar ge moogt toch zeggen dat ge moeite hebt om het te geloven.

Ze komt bijna nooit hier. Maar één keer was ze hier en de foto van de nagedachtenis van papa stond daar nog in de hoek. Op dat moment heeft ze er niets van gezegd, maar ze heeft toen wel een brief geschreven van twee, drie bladzijden om te vragen hoe het mogelijk was dat die foto daar nog stond. Maar ik heb ook mijn herinneringen! Hij heeft mij persoonlijk nooit iets misdaan. Ann kan hard zijn. En scherpe dingen zeggen.

Ik heb er al dikwijls met mijn moeder over gepraat, maar die zegt dat ze niets niets gemerkt heeft. Dat kan niet, zegt Ann. Als vrouw van moet ge dat merken. Ik heb ook niets gemerkt, maar zelfs als ik iets gezien had, als twaalfjarige zou ik niet geweten

hebben waarover het ging. Als mijn moeder het geweten had, zegt ze, had ze haar valiezen gepakt en was ze weggegaan. Zo is ze ook.

Marc heeft me een tijd geleden verteld dat het heel slecht ging met Ann en dat ze op zoek is naar een manier om er een eind aan te maken. Ik heb toen met haar afgesproken en ze zei: 'Ik kan echt niet meer verder.' Ik heb haar gezegd: 'Ik kan u begrijpen, maar ik kan u daar onmogelijk in steunen.' Ann heeft zoveel capaciteiten, superintelligent, heel verbaal. Ze was ook heel mooi. En nu is ze zo ziek. Ze leeft wel, maar ik vraag me dikwijls af of er niet veel schijn bij is. Ik denk dat ze vrij eenzaam is. We hebben elkaar gezien met moederkesdag. Ze probeert zich dan beter voor te doen dan ze is. Vrolijk en zo, maar er is veel fake bij, denk ik. Ge ziet dat het haar niet afgaat. Als ge op café eens wat dieper op dingen ingaat, begint ze onmiddellijk te wenen. Ik vind het allemaal heel erg, maar ik kan er niets aan doen. Ik doe wel mijn best om naar haar te gaan als ze me belt en vraagt of ik kom. Mijn kinderen zien haar graag. Ze koopt vaak cadeautjes voor hen.

Ik ben erg bang voor mijn moeder als het zou gebeuren. Dan zal ze een klop krijgen. Maar ik zie echt niet meer wat ik kan doen. Mijn broer weet het ook niet meer. Ik praat er vaker met hem over dan met Ann. Mijn broer is nog eens een weekend met haar weggegaan. Eerst zou het New York zijn, dan was het Parijs en uiteindelijk is het Antwerpen geworden. Dat heeft Marc gedaan om haar nog eens wat plezier te gunnen. Ze wilde graag eens genieten van luxe. Het is goed meegevallen, zei hij. Dat is het enige dat ge nog kunt bieden. In de medische sector is er niemand meer die haar kan helpen. Ik kan alleen een broer voor haar zijn.

Vorige zondag heb ik Ann gezien. Ze zei dat ze het heel zwaar had met het boek. En tegelijkertijd doet het haar precies ook deugd. Ze heeft iets omhanden. Ze is aangener ook om mee te praten. Rustiger vooral. Misschien komt het ook door die pil die ze nu heeft. Ik denk niet dat ge het een tijd moet laten rusten, want er is niet veel tijd meer. Denk ik. Ze is fysiek heel zwak, hè. Het is een mirakel dat ze nog leeft. Ze heeft me ook uitgelegd dat haar darmen niet veel voedsel meer opnemen. Om bij te komen moet zij drie keer zoveel eten als iemand anders. Langs de andere kant kan ik haar bijna niet bijhouden als we samen door Brussel lopen. Zo kordaat als zij is! De constante in haar leven is de drang om te leven. Weet ge wat dat is, zes maanden in een psychiatrische inrichting gaan zitten? Ze heeft alles gedaan om te genezen.

Ann is de enige die heeft aangevoeld dat het met mij ook een tijd niet goed ging. Een jaar of vijf geleden voelde ik me wankel. Ik was mijn energie en mijn passie kwijt. Ik heb altijd mijn passie in mijn boerderij gelegd, maar ik heb het nu precies gehad. Ik kan niet meer verbeteren. Ik heb de grootste tractors, de grootste machines. Nu zou ik iets anders willen doen. Ik had niet gedacht dat het mij kon overkomen, maar nu weet ik dat het iedereen kan overkomen. Ze heeft het toen zo ongeveer uit mijn neus gepeuterd.

Ik heb mijn ouders nooit met mijn problemen lastiggevallen, want ze waren zo vol van de problemen met Ann. Ik heb hen of haar dat nooit kwalijk genomen. Dat is toch normaal als een kind ziek is, dat al uw aandacht naar haar gaat. Ann kan daar niet aan doen, hè, aan die anorexia. Dat is als een kanker die woekert in haar lijf.

Ik werk niet meer zo hard als vroeger. Toen was het heel normaal om om drie uur 's nachts thuis te komen. Ik zal nu nog investeren in grote machines, te grote zelfs, om rapper klaar te zijn met het werk.

Met het boek heb ik absoluut geen moeite. Ik heb te veel taboes gehad in mijn jeugd. Er kon over niets gepraat worden. Dat is toch het katholicisme: taboes en schuldgevoelens. Met mijn vrouw praat ik open en eerlijk over alles. Als ik ooit een scheve schaats rij, dan zal ik haar dat zeggen. Mijn schuldgevoel zou te groot zijn. Ik zou niet kunnen zwijgen. Ik heb haar gezegd dat het zou kunnen gebeuren dat ik voor iemand anders val. Maar het gebeurt niet. En toch is er genoeg gelegenheid. Ik volg iedere zomer een cursus toneel in het zuiden van Frankrijk. Ik rij daar met de moto naartoe. Drie dagen heen, drie dagen terug. En ik ga dikwijls uit met vrienden en vriendinnen. Als ge me aan een tafel met vrienden zet, dan kan ik die probleemloos animeren. Of ge zet mij op een podium en ik zal de zaal wel amuseren. Een vriend van mij zegt dat ik uitstraal dat ik niet in andere vrouwen geïnteresseerd ben. Maar ik ben wél geïnteresseerd. Er is een tijd geweest dat ik er open voor stond. Maar ik zou me daar slecht en schuldig bij voelen. Ik zou het emotioneel niet aankunnen om op twee paarden te wedden. Dat komt door die katholieke opvoeding zeker, die me altijd wat tegenhoudt. Ik hang ook financieel vast, hè. We hebben samen een bedrijf. Maar we hebben dat allemaal besproken, hoor. Mijn vrouw zegt dat ze het erg spijtig zou vinden, als het gebeurde.

Toen mijn vrouw en ik trouwden, waren wij vreemden voor elkaar. Ik zou graag hebben dat mijn kinderen gaan samenwonen voor ze trouwen. Daar was hier geen sprake van. Als ik dat had voorgesteld, was de boerderij te klein geweest. Het was uitgesloten dat ik een hele nacht bij mijn lief was gebleven. Alles moest in het geniep gebeuren. Het was alsof ik aan een wildvreemde eeuwige trouw beloofde.

Ik ben relatief laat naar een lief op zoek gegaan. Ik was met te veel andere dingen bezig. We hadden een groep vrienden en we organiseerden veel. Dat was De Groene Kring, een vereniging van jonge boeren. Ik vond het altijd zo erg als iemand verkering kreeg en dan zag je die niet meer. Er was altijd ene weg, en nog ene weg, en op 't laatste bleef ik alleen over.

Ik zou meer samen met mijn gezin willen doen, maar ik kom er niet toe omdat ik dat nooit heb gekend. Terwijl ik beseft dat het wel nodig is. Maar ik doe dat ook niet graag, een dag naar Walibi gaan of zo. Mijn oudste is bijna dertien. Binnen twee, drie jaar beginnen daar vriendjes te komen en is ze bijna niet meer thuis. Ik heb al niet veel kans meer en ze is weg. Daar denk ik over na als ik op mijn tractor zit. Maar ik denk wel dat mijn gezin gelukkig is.

Toen mijn broer me vertelde dat hij homoseksueel was, kwam dat als een schok. Ik bedoel, ik vond het pijnlijk dat hij zo lang had gewacht om dat te zeggen. Hij was bang dat ik hem scheef zou bezien. Mijn moeder en Ann zeggen: 'Allez, dat ge dat niet gezien hebt!' Maar ik had dat niet gezien! Hij had trouwens veel meer succes dan ik bij de vrouwen. Dat is die vrouwelijke kant zeker? Ik denk dat die in het begin het veel gemakkelijker hebben, maar dan haken ze af. Dat heeft wel een serieuze domper op mijn relatie met de katholieke kerk gezet. Marc is altijd misdienaar geweest. Daarna is hij

lector geweest. Hij heeft catechese gegeven. Maar als ge voor uw geaardheid uitkomt, laten ze u als een baksteen vallen. Dat klopt toch helemaal niet. Ik zal het boek zeker lezen. Dat zal dan het eerste boek zijn dat ik ooit lees.